

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра скрипки

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної
програми, доцент

Я. ОЛЕКСІВ

"_25_" червня_2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових
інструментів, доцент

Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

"_25_" червня_2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

В. КУШНІР

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКА ПЕДАГОГІЧНА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Скрипка»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін загальної професійно-практичної підготовки (ОК 1.6)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	3-8 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «ПРАКТИКА ПЕДАГОГІЧНА» для профілізації «СКРИПКА» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена відповідно до освітньо-професійної програми Музичне мистецтво першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробники:

АНДРЕЙКО Оксана Іванівна – доктор педагогічних наук, професор

СОКОЛОВСЬКИЙ Юрій Анатолійович – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри скрипки

від 14 червня 2021 р. , протокол № 11 .

Завідувач кафедри скрипки, заслужений діяч мистецтв України, професор

КАСЬКІВ Б.Д.

ЗМІСТ

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ.....	4
2.1 Загальні компетентності.....	4
2.2 Фахові компетентності.....	5
2.3 Фахові спеціалізовані компетентності.....	5
3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	6
4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	11
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	12
8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....	12
9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	12
9.1 Методичне забезпечення. Література з проблем скрипкової педагогіки та виконавства.....	12

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – формування фахових навичок професійного музиканта-педагога, що володіє на практиці основами викладацької майстерності і є достатньо підготовленим теоретично та практично до майбутньої професійної діяльності у початкових та середніх музичних навчальних закладах.

Основним завданням дисципліни є виховання у студентів необхідних навичок практичного навчання гри на скрипці та професійне застосування набутих компетентностей у майбутній фаховій педагогічній діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.**Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК2.**Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3.**Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.**Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5.**Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6.**Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7.**Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.**Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9.**Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК10.**Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК12.**Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.**Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.**Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.**Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК16.**Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК17.**Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК1.**Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК2.**Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
- СК3.**Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК4.**Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК5.**Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
- СК6.**Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК7.**Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- СК8.**Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- СК9.**Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК10.**Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК11.**Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК12.**Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК13.**Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- СК14.**Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.
- СК15.**Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
- СК16.**Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- СК17.**Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

2.3 Фахові спеціалізовані компетентності

1. Володіння різними методиками практичного навчання гри на скрипці.
2. Здатність розуміння змісту, форми та стилю музичного твору, відтворювати його художню концепцію.
3. Володіння практичними методами формування технічної майстерності скрипаля.
4. Здатність до пошуку раціональної апікатури відповідно до художніх і технологічних вимог певного фрагменту твору.
5. Володіння основними закономірностями використання штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення в скрипковій літературі, майстерно їх застосовувати в залежності до стилістичних особливостей виконуваного музичного матеріалу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.

РН2. Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.

РН3. Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.

РН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

РН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН9. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.

РН10. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН11. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

РН12. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

РН13. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами											
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени	Кількість кредитів ECTS	Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс								
						у тому числі:				Семестри											
						Всього	лекційні	індивідуальні		практичні	1	2	3	4	5	6	7	8			
											Кількість тижнів в семестрі										
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15										
Практика педагогічна	8	3-7		4	120	60			60	60	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1			

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього	у тому числі:			
				лекційні	індивідуальні	практичні		
I								
	1							
	2							
II		1	30	15		15	15	
	3	0,5	15	7		7	8	
	4	0,5	15	8		8	7	
III		1	30	15		15	15	
	5	0,5	15	7		7	8	
	6	0,5	15	8		8	7	
IV		2	60	30		30	30	
	7	1	30	15		15	15	
	8	1	30	15		15	15	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III – IV семестри

III семестр

Формування фахових навичок професійного музиканта – педагога.

1. Засвоєння теоретичного курсу методики викладання гри на скрипці.
2. Ознайомлення майбутнього музиканта – педагога з необхідним методико-інструктивним та нотним матеріалом для початку здійснення викладацької практики.
3. Здобуття та закріплення навичок спілкування з учнем, вироблення педагогічного такту.

IV семестр

Практична підготовка музиканта-педагога.

1. Оволодіння навиками прищеплення кожному учневі стійких засад систематичної самостійної роботи, зокрема , над елементарними

технічними матеріалами – гамами, етюдами, вправами для розвитку звуку, технічної рухливості, інтонування, ритму.

III семестр

<i>№</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Аудиторні (практичні) години</i>	<i>Самостій на работа</i>
1	Формування фахових навичок професійного музиканта-педагога	Засвоєння теоретичного курсу методики викладання гри на скрипці		2
		Ознайомлення майбутнього музиканта – педагога з необхідним методико-інструктивним та нотним матеріалом для початку здійснення викладацької практики.	4	2
		Здобуття та закріплення навичок спілкування з учнем, вироблення педагогічного такту.	3	
		Ознайомлення з різними методиками викладання гри		2
Підготовка до підсумкового контролю				2
Разом			7	8

IV семестр

<i>№</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Зміст роботи</i>	<i>Аудиторні (практичні) години</i>	<i>Самостій на работа</i>
2	Практична підготовка музиканта-педагога	Прищеплення навичок систематичної самостійної роботи учня	2	1
		Робота над технічним матеріалом – гамами, етюдами, вправами	2	1
		Робота над формуванням чистого інтонування півтонів і тонів	2	
		Робота над елементами раціональної постави учня-скрипаля	2	1
		Ознайомлення з різноманітними методиками викладання гри та формування раціональної постави		2
Підготовка до підсумкового контролю				2
Разом			8	7

V –VI семестри

Поглиблення складності навичок викладання фаху майбутніх музикантів – педагогів.

1. Навчання учня роботі над етюдами, нескладними текстами творів художнього репертуару.
2. Розвиток учнів елементів музичного мислення, відчуття форми творів.
3. Робота з учнем над швидкою та правильною орієнтацією в тексті творів, читання з “листа” та вміння розбирати незнайомий текст.

V семестр

№	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години	Самостій на робота
3	Поглиблення складності навичок викладання фаху майбутніх музикантів-педагогів	Робота над особливостями вивчення етюдів, нескладних творів художнього репертуару	3	1
		Розвиток елементів музичного мислення, відчуття форми творів	3	1
		Робота над вібрацією	2	1
		Ознайомлення з різними методиками викладання гри		2
Підготовка до підсумкового контролю				2
Разом			8	7

VI семестр

№	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години	Самостій на робота
4	Поглиблення складності навичок викладання фаху майбутніх музикантів-педагогів	Робота над самостійним проведенням уроку	4	1
		Розвиток учнів елементів музичного мислення, відчуття форми творів	1	1
		Робота з учнем над правильною орієнтацією в тексті творів	1	2
		Робота над читкою з «листа» та розбором незнайомого тексту	1	
		Ознайомлення з різноманітними методиками викладання гри та формування раціональної постави		2
Підготовка до підсумкового контролю				2

Разом	7	8
-------	----------	----------

VII –VIII семестри

Удосконалення майстерності музиканта - педагога.

1. Виховування в учневі артистизму, сценічної витримки, залучення його до участі в тематичних концертах, конкурсах, тощо.
1. Контроль стану виконавського апарату учня, його індивідуальних особливостей, своєчасно вносити необхідні корективи, поправки.

VII семестр

№	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години	Самостій на робота
5	Удосконалення майстерності музиканта-педагога	Робота над самостійним проведенням уроку	10	6
		Виховування артистизму, сценічної витримки, підготовка до участі в тематичних концертах, конкурсах, тощо	5	
		Ознайомлення з різноманітними інноваційними методиками викладання гри		7
Підготовка до підсумкового контролю				2
Разом			15	15

VIII семестр

№	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні (практичні) години	Самостій на робота
6	Удосконалення майстерності музиканта-педагога	Робота над самостійним проведенням уроку	12	6
		Контроль стану виконавського апарату учня, його індивідуальних особливостей, внесення необхідних коректив та поправок	3	
		Ознайомлення з різноманітними інноваційними методиками викладання гри та формування раціональної постави		7
Підготовка до підсумкового контролю				2
Разом			15	15

У восьмому семестрі на іспиті з дисципліни «Практика педагогічна» студенти проводять відкритий урок з учнем студії педагогічної практики перед комісією. Рівень проведення відкритого уроку є основним критерієм оцінки кінцевої підготовки студента.

Послідовність проходження тематики матеріалу, а також обсяг творів визначається студентом довільно, у залежності від творчого потенціалу та індивідуальних особливостей розвитку кожного учня. Під час навчання викладач повинен контролювати процес проходження педпрактики студентом.

СЕМЕСТРОВІ ТЕМАТИЧНІ ВИМОГИ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО РЕПЕРТУАРУ УЧНЯМИ СТУДІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

III - IV - семестр:

1. Гама;
2. 2 етюди;
3. 2 твори малої форми (повільний та швидкий);

V- VI семестр

1. 2 гами;
2. 4 етюди;
3. Один твір великої форми (1ч. або 2-3ч.)
4. П'єси (різнопланового характеру)

VII – VIII семестр:

1. 2-4 гами підвищеної складності;
2. 6 етюдів;
3. Один твір великої форми (1ч. або 2-3ч.)
4. П'єси (підвищеної складності)

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Базове поняття критерію оцінки – це “художнє враження”, яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Результати проходження педагогічної практики студентом оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Практика педагогічна» інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1 Методичне забезпечення

Література з проблем скрипкової педагогіки та виконавства

1. Андриевский И. М. Исполнительские средства музыкальной выразительности как интонационная система в современной скрипичной музыке (на материале современной музыки): / Автореф. диссерт. канд. искусствоведения. Киев.: гос. консерватория им. П. И. Чайковского, 1990. 17 с.
2. Андрейко О.І. Методика творчого осягнення музично-виконавського мистецтва // Музичне мистецтво ХХІ століття - історія, теорія, практика : збірник наукових праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск 2. Дрогобич, 2017. С.63-68.
3. Андрейко О.І. Мистецько-педагогічний контекст формування виконавської культури скрипаля // Міжнародний науковий форум "Музикознавчий універсум молодих". Львів, 2018. С.10-12

4. Андрейко О. Методичні рекомендації з проблем регуляції м'язової системи в формування раціональної технічної бази скрипаля. Львів, 1991.
5. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной классики. Москва : Музыка, 1965. 272 с.
6. Баренбойм Л. А. О воспитании музыкального слуха // Музыкальная педагогика и исполнительство . Л.: Музыка, 1974. С. 326-328.
7. Берлянич М. Основы учения юного скрипача: Мышление. Технология. Творчество: Монография. М. : Российская Академия музыки, 1993. С. 94-112.
8. Берлянич М. Пути активизации интонационно-мелодического мышления начинающего скрипача // Вопросы музыкальной педагогики. Вып. 2. Москва : Музыка, 1980. С. 29-59.
9. Браудо И. Артикуляция. (О произношении мелодии). Ленинград: Музыка, 1973. 197 с.
10. Буханевич В. М. Методичні засади початкового етапу навчання гри на скрипці учнів молодшого шкільного віку // Музичне мистецтво ХХІ століття - історія, теорія, практика : збірник наукових праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск 2. Дрогобич, 2017. С.68-76.
11. Войку И. Построение естественной системы скрипичной игры. Техника левой руки. Москва : Музсектор, 1930. С. 126-131.
12. Галич В. Развитие слуховых навыков на занятиях в классе по специальности // Некоторые вопросы музыкально-слухового развития учащихся. Москва : Музгиз, 1959. С. 26-32.
13. Гейнрихс И. Музыкальный слух и его развитие. М: Музыка, 1978. – 80 с.
14. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. Москва: Музыка, 1981. 144 с.
15. Григорьев В. Некоторые проблемы специфики игрового движения музыканта-исполнителя // Вопросы музыкальной педагогики. Вып. 7. Москва : Музыка, 1986. С. 159-195.
16. Григорян А. Начальная школа игры на скрипке. Москва: Музгиз, 1957. 244 с.
17. Гуревич Л. Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации. Москва : Музыка, 1985. 69 с.
18. Гутников Б. Об искусстве скрипичной игры / Б. Гутников. – Л.: Музыка 1988. – 56 с.
19. Интонация: Сб. науч. тр. / Отв. ред. А. И. Чередниченко. – К.: Вища школа, 1978.– 240 с.
20. Камилларов Е. О технике левой руки скрипача / Е. Камилларов . – Л. : Музгиз, 1961 . – 83 с.
21. Коган Г. М. О работе музыканта-педагога // Вопросы музыкальной педагогики. Вып. 1. Москва: Музыка, 1979. С. 71–84.
22. Кравчук Л. А. Основы организации звуковысотного интонирования в скрипичном исполнительстве // Шерстюк В. В. Дослідження. Досвід.

- Спогади: Зб. наук. праць. Київ: КНМА ім. П. І. Чайковського, 2005. Вип. 6. С. 97-102.
- 23.Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке. Москва: Музыка. 1964. 270 с.
 - 24.Лесман И. Пути развития скрипача. Москва: Тритон, 1934. 85с.
 - 25.Либерман М., Берлянчик М. Культура звука скрипача. Пути формирования и развития. М осква: Музыка, 1985. 160 с.
 - 26.Мострас К. Динамика в скрипичном искусстве. Москва: Музгиз, 1956. 133 с.
 - 27.Мострас К. Интонация на скрипке. Москва: Музгиз, 1962. 135 с.
 - 28.Мострас К. Материалы по вопросу о скрипичной интонации. Москва: Музгиз, 1962. 155 с.
 - 29.Назаров И. Т. Основы музыкально-исполнительской техники и метод ее усовершенствования. Москва: Музыка, 1969. 204 с.
 - 30.Ойстрах Д. Ф. Воспоминания. Статьи. Интервью. Письма. Москва: Музыка, 1978. 328 с.
 - 31.Орлова Е. М. Интонационная теория Б. Асафьева как учение о специфике музыкального мышления: История. Становление. Сущность. Москва: Музыка, 1984. 302 с.
 - 32.Переверзев Н. Исполнительская интонация. Москва: Музыка, 1989. 208 с.
 - 33.Погожева Т. Вопросы методики обучения игре на скрипке. Москва : Музыка, 1966. 151 с.
 - 34.Сапожников С. О музыкально-выразительных средствах в скрипичном исполнительском искусстве // Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики. М. : Музыка, 1968. 176 с.
 - 35.Семеняк Н. Виконавський апарат скрипаля як система / Н. Семеняк // Музичне виконавство. Київ : НАН України, 1999. Вип.2. С. 67-73.
 - 36.Семеняк Н. Теоретичні основи скрипкового виконавства // Музичне виконавство. Київ : НАН України, 1999. С.113-124.
 - 37.Сигети Ж. Воспоминания. Заметки скрипача Ж. Сигети. Москва: Советский композитор, 1969. 232 с.
 - 38.Сокол А. В. Теория музыкальной артикуляции [Под ред. Ю. Е. Семенова] Одесса: ОКФА, 1995. 208 с.
 - 39.Спренціс О. Педагогічні принципи Б. А Которовича. Київ: Купріянова, 2012. 130 с.
 - 40.Стеценко В. Закономірності інтонування на скрипці. Київ: Музична Україна, 1977. 62 с.
 - 41.Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Київ: Музична Україна, 1974. 170 с.
 - 42.Струве Б. Пути начального развития юных скрипачей и виолончелистов / Б. Струве. Ленинград : Музгиз, 1937. 183 с.
 - 43.Струве Б. Типовые формы постановки рук у инструменталистов (смычковая группа). Москва : Музгиз, 1932. 228 с.

- 44.Токина Н. К. истории развития теоретических воззрений в области смычкового исполнительства // Скрипичное искусство: история, исполнительство, педагогика. Москва: ГМПИ им. Гнесиных, 1985. С. 7-25.
- 45.Флеш К. Искусство скрипичной игры. Москва: Музыка, 1964. 270 с.
- 46.Ширинский А. А. Штриховая техника скрипача / А. Ширинский. Москва : Музыка, 1983. 85 с.
- 47.Штейнгаузен Ф. Физиология ведения смычка. Москва: Музторг, 1930. 111 с.
- 48.Шульпяков О. Музыкально-исполнительская техника и художественный образ. Ленинград : Музыка, 1986. 125 с.
- 49.Шульпяков О. Проблемы комплексного творческого воспитания музыканта-исполнителя // Труды НГК и ГМПИ им. Гнесиных, вып. 2. – Новосибирск, 1984. – 34-42 с.
- 50.Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя. Ленинград: Музыка, 1973. 125 с.
- 51.Юр'єв О. Виразальні можливості скрипкових штрихів. Київ: Музична Україна, 1974. 114 с.
- 52.Ямпольский А. К вопросу о воспитании культуры звука у скрипачей // Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики. Москва: Музыка, 1968. С. 22-33.
- 53.Ямпольский А. О методе работы с учениками // Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики. Москва: Музыка, 1968. С. 25-48.
- 54.Ямпольский И. М. Основы скрипичной аппликатуры. Москва: Музыка, 1977. 183 с.
- 55.Ямпольский И. М. Проблемы штрихов на струнном инструменте. Москва : Музыка, 1932. 102 с.
- 56.Янкелевич Ю. Педагогическое наследие. Москва: Музыка, 1993. 311 с.
- 57.Яньшинов А. Техника смычка. Москва: Музгиз, 1933. 145 с.